

DRAMMEN KOMMUNE

2. TERTIALRAPPORT 2009

**Rådmannen i Drammen
19.10.2009**

DRAMMEN KOMMUNE

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Roar Paulsen
Arkivsaksnr.: 08/9481 - 30

Arkiv: 153
Dato: 19.10.2009

<h2 style="text-align: center;">Drammen kommune</h2> <h3 style="text-align: center;">2. tertialrapport 2009</h3>
--

INNSTILLING TIL: FORMANNSKAPET/BYSTYRET

Administrasjonens innstilling:

1. Drammen kommunes rapport pr. 2. tertial 2009 tas til etterretning.
2. Drammen bykasses driftsbudsjett 2009 korrigeres i samsvar med rådmannens innstilling, jf. vedlegg I til innstillingen. Rådmannen gis dessuten fullmakt til å korrigere budsjettet pensjonspremie og premieavvik når endelige tall for årets reguleringskostnad foreligger.
3. Investeringsbudsjettene for 2009 for Drammen bykasse og Drammen Eiendom KF korrigeres i samsvar med rådmannens innstilling, jf. vedlegg II til innstillingen.
4. Ubrukte bevilgninger innenfor Drammen kommunes investeringsbudsjetter tillates overført til 2010 innenfor en ramme på 400 mill. kr.
5. Rådmannen får myndighet til å inngå avtale om løsning på bakgrunn av at tilskuddet til ikke-kommunale barnehager i 2009 og 2010 ses under ett. Resultatet av avtalen rapporteres i 1. tertialrapport 2010.
6. Revidert reglement for bestilling, attestasjon og anvisning tas til etterretning.
7. Statusrapport for vedtak fattet av bystyret 2. halvår 2008 tas til orientering.

Nils Fr. Wisløff
rådmann

Vedlegg I til innstillingen, jfr. pkt. 2

Forslag til revidert driftsbudsjett pr. 2. tertial 2009

	Revidert budsjett pr. 16.06.09	Justering lønnsoppgj. 2009	Flytting mellom prog.omr.	Diverse justeringer	Revidert budsjett pr. 31.08.09	Forslag i hht. svalderings- skisse	Forslag Revidert budsjett 2009
Mill. 2009-kroner							
Rammer pr. programområde 1-14:	2 089,6	40,6	0,3	9,6	2 140,0	4,6	2 144,6
01 Barnehage	53,5	0,0			53,5	-3,3	50,2
02 Oppvekst	152,5	2,2	-7,4	3,0	150,4	2,4	152,8
03 Samfunnsikkerhet	39,2				39,2		39,2
04 Byutvikling	13,5	0,6	0,2		14,3		14,3
05 Helse	100,0	2,9			102,9		102,9
06 Kultur	160,7	1,2	0,0		161,9		161,9
07 Ledelse, org. og styring	162,0	3,3	-6,3	3,8	162,9		162,9
08 Kompetanse, markedsføring, næring	6,4				6,4		6,4
09 Pleie og omsorg	688,7	15,6		2,8	707,1		707,1
10 Politisk styring	16,4	0,0			16,4	0,3	16,7
11 Samferdsel og fellesarealer	50,3	0,3			50,5	3,3	53,8
12 Skole	519,6	11,3	9,7		540,7		540,7
13 Sosiale tjenester	183,9	2,7	4,1		190,6	1,9	192,5
14 Vann og avløp	-57,2	0,5			-56,7		-56,7
Sentrale inntekter	-2 119,6	0,0	0,0	-1,0	-2 120,6	-5,4	-2 126,0
Skatt	-1 376,8				-1 376,8	-11,9	-1 388,7
Selskapskatt	0,0				0,0		0,0
Rammetilskudd	-541,6			-1,0	-542,6	6,6	-536,1
Vedlikeholdstilskudd	-40,9				-40,9		-40,9
Integreringstilskudd	-57,3				-57,3		-57,3
Vertskommunetilskudd asylmottak	-0,9				-0,9		-0,9
Komp. merverdiavg. Bykassen invest.	-17,1				-17,1		-17,1
Komp. merverdiavg. Drm. Eiendom KF	-48,2				-48,2	-2,0	-50,2
Komp. merverdiavg. Andre	-5,0				-5,0		-5,0
Kompensasjonstilskudd	-31,8				-31,8	2,0	-29,8
Finansielle poster	51,3	0,0	0,0	0,0	51,3	-1,8	49,5
Renteutgifter	53,3				53,3	-1,8	51,5
Renteinntekter	-43,0				-43,0		-43,0
Avdrag på lån=Netto avdrag	30,5				30,5		30,5
Kontantresultat lånefondet (- = overskudd)	10,5				10,5		10,5
Overføring til/fra komm. bedrifter	-111,9	0,0	0,0	0,0	-111,9	1,2	-110,8
Lindum AS	-6,0			3,0	-3,0		-3,0
Drammen Drift KF	0,0				0,0		0,0
Drammen Eiendom KF	-20,9			-3,0	-23,9		-23,9
Energiselskapet Buskerud AS	-85,0				-85,0		-85,0
Andre	0,0				0,0	1,2	1,2
Fellesutgifter/ufordelte poster	45,3	-40,6	-0,3	-3,8	0,6	1,4	2,0
Årets premieavvik (Å190)	-27,3				-27,3		-27,3
Inndekning tidligere års premieavvik (Å191)	25,3				25,3		25,3
Premieavsetning (Å192)	4,0				4,0		4,0
Diverse utgifter (inkl. P20)	0,3		-0,3		0,0		0,0
Psykisk helsevern, midler til disp.	3,8			-3,8	0,0		0,0
Avsetning lønnsreserve	39,2	-40,6			-1,4	1,4	0,0
Endring pensjonspremier - netto	0,0				0,0		0,0
Reserveavsetning drift	0,0				0,0		0,0
Avskrivninger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivninger	109,8				109,8		109,8
Motpost avskrivninger	-109,8				-109,8		-109,8
Driftsresultat før årsoppgjørdisp.	-45,3	0,0	0,0	4,8	-40,6	0,0	-40,6
Årsoppgjørdisposisjoner	45,4	0,0	0,0	-4,8	40,6	0,0	40,6
Tidligere års regnskapsresultat	0,0				0,0		0,0
+ avsetning til disposisjonsfond	0,0				0,0		0,0
+ avsetning til bundne fond	0,0				0,0		0,0
+ overf. til invest.regnskapet (driftsmidler)	80,9				80,9		80,9
+ overf. til invest.regnskapet (mva.komp)	0,0				0,0		0,0
- bruk av ubundne drifts fond	-2,0			-4,8	-6,8		-6,8
- bruk av bundne fond (overf. fra i fjor)	-27,1				-27,1		-27,1
- bruk av VA fond	-6,4				-6,4		-6,4
Netto resultat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Vedlegg II til innstillingen, jfr. pkt. 3

Drammen bykasse – investeringsbudsjett 2009

Prog.	Prosjekt	Prosjektnavn	Regnskap pr. 31.08.09	Vedtatt budsjett 2009	Foreslåtte endringer	Forslag Justert budsjett 2009
12	Ny	Fjell skole - inventar og utstyr	0	0	500 000	500 000
18	Ny	Aksjekapital Drammen Scener AS	0	0	4 000 000	4 000 000
19		Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	-4 000 000	-4 000 000
19		Bruk av eksterne lån		-268 200 000	-500 000	-268 700 000
SUM					0	

Drammen Eiendom KF – investeringsbudsjett 2009

Prog.	Prosjekt	Prosjektnavn	Regnskap pr. 31.08.09	Vedtatt budsjett 2009	Foreslåtte endringer	Forslag Justert budsjett 2009
12	Ny	Fjell skole - inventar og utstyr	5 334 518	14 000 000	-500 000	13 500 000
19		Bruk av eksterne lån		-274 700 000	500 000	-274 200 000
SUM					0	

INNHOLDSFORTEGNELSE

Kapittel 1 Innledning og sammendrag	6
1.1 INNLEDNING OG SAMMENDRAG	6
1.2 STATUS OPPFØLGING AV REGJERINGENS TILTAKSPAKKE	6
1.3 STATUS BUDSJETT 2009	8
Kapittel 2 Organisasjonsutvikling	10
2.1 STATUS ÅRSVERKSUTVIKLING	10
2.2 SYKEFRAVÆR	10
2.3 OMSTILLING OG ORGANISASJONSUTVIKLING	11
2.4 ARBEIDSGIVERPOLITIKK	11
Kapittel 3 Revidert driftsbudsjett 2009	13
3.1 ØKONOMISK STATUS PR. 2. TERTIAL 2009	13
3.2 FORSLAG TIL REVIDERT DRIFTSBUDSJETT 2009	16
3.3 SENTRALE POSTER	18
3.4 PROGRAMOMRÅDENE – STATUS OG TILTAK	22
Kapittel 4 Revidert investeringsbudsjett 2009	28
4.1 DRAMMEN BYKASSES INVESTERINGSBUDSJETT	28
4.2 DRAMMEN EIENDOM KF	29
Kapittel 5 Eierstyring 2009	31
Kapittel 6 Andre forhold	33
6.1 REVIDERT REGLEMENT FOR BESTILLING, ATTESTASJON OG ANVISNING	33
6.2 VEDTAKSRAPPORTERING	34

Vedlegg:

1. Drammen kommunes finansrapport pr. 2. tertial 2009
2. Drammen Eiendom KF – 2. tertialrapport 2009
3. Drammen Drift KF – 2. tertialrapport 2009
4. Drammen Barnehager KF – 2. tertialrapport 2009
5. Drammen Kjøkken KF – 2. tertialrapport 2009
6. Drammen Parkering KF – 2. tertialrapport 2009
7. Drammensbadet KF – 2. tertialrapport 2009
8. Revidert reglement for bestilling, attestasjon og anvisning
(Inkl. uttalelse fra Buskerud Kommunerevisjon IKS)
9. Vedtaksrapportering – status vedtak i bystyret høsten 2008

Kapittel 1

Innledning og sammendrag

1.1 Innledning og sammendrag

Økonomianalysen for Drammen bykasse pr. 2. tertial i år viser at kommunen følger opp de føringer som lå til grunn for budsjett og økonomiplan. Målet om å sikre forsvarlig tjenesteproduksjon har blitt prioritert, men det kan også konstateres at økonomistyringen gjennomgående er tilfredsstillende. I forbindelse med 1. tertialrapport ble flere av programområdene styrket, med til sammen 20,7 mill. kr. I hovedsak dreier dette seg om varige tiltak som blir videreført i økonomiplanen for perioden 2010-2013. Til tross for styrkingene konstateres at enkelte programområder fortsatt sliter med å holde budsjettammene.

På bakgrunn av god skatteinngang og høyere refusjon av investeringsmoms enn forventet, er det også i 2. tertialrapport grunnlag for å øke bykassens utgiftsramme. Til sammen foreslås programområdene 1-14 styrket med netto 4,6 mill. kr til dekning av tiltak av engangskaraktér. I tillegg styrkes den sentrale lønnsreserven med 1,4 mill. kr. De foreslåtte tiltak er nærmere spesifisert i kapittel 3.2. Dette innebærer at rådmannen i denne omgang ikke foreslår generelle rammestyrkinger. Alle de foreslåtte budsjettjusteringer er saldert innenfor uendret netto driftsoverskudd på 40,6 mill. kr.

Utviklingen i Drammen kommunes sykefravær er nærmere omtalt i kapittel 2.2. Resultatene for 2. kvartal 2009 viser at sykefraværet ligger på tilnærmet samme nivå som i tilsvarende periode i fjor.

Rapporter fra kommunale foretak

Det er ikke innarbeidet egen omtale av økonomisk status for de kommunale foretakene i denne rapporten. Det vises derfor til de styrebehandlete tertialrapportene som følger som vedlegg 2 – 7.

1.2 Status oppfølging av Regjeringens tiltakspakke

Drammen bystyre behandlet i sak 08/09 sak om oppfølging av Regjeringens krisepakke. Drammen kommune er tildelt 40,9 mill. kr i ekstraordinært vedlikeholdstilskudd, som skal benyttes til prosjekter som påbegynnes i 2009. Drammen kommune ble dessuten tildelt 11,6 mill. kr i økt rammetilskudd til generell styrking av økonomien. I tillegg valgte bystyret å øke egen investeringsramme for 2009 med 50 mill. kr for å bidra ytterligere til å holde sysselsettingen oppe.

I det etterfølgende gis en kortfattet status for bruk av vedlikeholdstilskuddet og den utvidede investeringsrammen.

1.3.1 Disponering av vedlikeholdstilskuddet

Rehabilitering av teknisk infrastruktur/reasfaltering

Av tiltakspakken for teknisk infrastruktur (10 mill. kr) er 7,0 mill. kr benyttet til utvidelse av årets reasfalteringsprogram. I tilknytning til reasfalteringen er i tillegg 1,5 mill. kr benyttet til reasfaltering av fortau, masseutskiftinger og re-etablering av sluk og kummer. Disse arbeidene er nå avsluttet. I tillegg er 1,0 mill. kr av tiltakspakken benyttet til å anlegge grøntområde på en del av Arbojordet vis a vis Gulskogen gård. Det er også avsatt 0,5 mill. kr til utbedring av fortau i sentrum, men disse arbeidene er ennå ikke avsluttet.

Opprusting av gågatene i Bragernes sentrum

Bystyret vedtok at 25,9 mill. kr av vedlikeholdstilskuddet skal benyttes til opprusting av Nedre Storgate/Gågata på strekningen Bragernes torg - Schwenckegata. Formannskapet godkjente 10.03.09 forprosjekt for Nedre Storgate/Gågata. Etter innhentet anbud og inngått avtale om økonomisk bidrag fra gårdeierne viser det seg at hele strekningen fra Bragernes Torg til Erik Børresens allè kan utføres innenfor den bevilgede rammen. Arbeidene på første etappe fram til Schwenckegata ble startet opp etter sommerferien, og vil bli avsluttet innen utgangen av november. Anslagvis 15,0 mill. kr av de bevilgede midlene vil medgå til denne etappen. Andre etappe fra Schwenckegata til Erik Børresens allè vil bli startet opp på nyåret, og forutsettes ferdigstilt i løpet av våren 2010.

Miljøtiltak i skolebygg

Det ble bevilget 5,0 mill. kr til konvertering av oljekjeler i skolebygg til alternative energikilder. Drammen Eiendom KF har valgt Aronsløkka og Konnerud skoler. Arbeidene sendes snarlig ut på anbud, og vil bli startet opp før årsskiftet. Avslutning vil skje i løpet av våren 2010.

1.3.2 Utvidelse av investeringsrammen

Drammen Eiendom KF's investeringsprogram for 2009 ble utvidet med to nye investeringsprosjekter, og budsjettammen økt med 50,0 mill. kr.

Fjell skole – utvidelse med ny paviljong

Det er bevilget 14,0 mill. kr til utvidelse av Fjell skole med ny paviljong med grunnflate på 528 m². Arbeidene startet opp i sommer, og vil bli avsluttet innen utgangen av oktober.

Galterud skole – etterbruk/utvikling av badeanlegget

Det er bevilget 36,0 mill. kr til ombygging av nåværende svømmehall ved Galterud skole til gymsal, samt til rehabilitering av eksisterende gymsal. Basert på innspill i tidligere gjennomført og avlyst (mislykket) anbudskonkurranse, er det arbeidet med å forberede ny anbudskonkurranse som alternativt åpner for muligheten for oppføring av ny flerbrukshall innenfor den avsatte rammen. I denne forbindelse må også muligheten for spillemidler avklares. Det arbeides med plassering av en ny hall, og ny konkurranse planlegges gjennomført så snart dette er avklart. Dette innebærer at byggestart først vil kunne skje et stykke ut i 2010, med sannsynlig avslutning i løpet av 1. halvår 2011. Siden dette prosjektet ikke er finansiert med midler fra den statlige tiltakspakken er det ingen formelle problemer med en slik utsettelse.

1.3 Status budsjett 2009

Det er i perioden etter behandlingen av 1. tertialrapport 2009 gjennomført flere budsjett-tekniske justeringer. Dette er justeringer som ikke innebærer reelle omprioriteringer innenfor bykassens samlede budsjetttramme, men som påvirker programområdenes rammer. De viktigste justeringene er nærmere omtalt nedenfor.

Diverse justeringer mot lønnsreserven

Etter at samtlige lønnsoppgjør er gjennomført er programområdene tilført totalt 40,6 mill. kr fra bykassens sentrale lønnsreserve. Den sentrale lønnsreserven viser etter dette en underdekning på 1,4 mill. kr.

Prosjektmidler fra Fylkesmannen i Buskerud 2009

Fylkesmannen i Buskerud har som tidligere år fordelt tilbakeholdte skjønnsmidler til regionale utviklingsprosjekter. I denne forbindelse er Drammen kommune tildelt totalt kr 980.000 i ekstraordinære skjønnsmidler gjennom rammetilskuddet, fordelt på følgende prosjekter:

○ Folkehelseprogram m/ NAV, HiBu m.fl.	kr 150 000
○ Kvalitetskommuneprogrammet ”Uønsket deltid”	kr 330 000
○ Forprosjekt intermedieæravdeling m/ HiBu og SBHF	kr 500 000

Midlene er foreløpig budsjettmessig avsatt på sentral post innenfor programområde 07 Ledelse, organisasjon, styring.

Disponering av overførte midler til psykisk helsevern

Ubrukte øremerkede midler fra 2008 til gjennomføring av handlingsplanen for psykisk helsevern er fordelt med hhv. 1,0 mill. kr til programområde 02 Oppvekst og 2,8 mill. kr til programområde 09 Pleie og omsorg.

Flyttinger mellom programområdene

Det er av praktiske og organisatoriske hensyn foretatt enkelte flyttinger av budsjettmidler mellom programområdene. I denne forbindelse nevnes:

- Budsjettmidlene til utenbys undervisning og Nøsted skole er flyttet fra programområde 02 Oppvekst til 12 Grunnskole med henholdsvis 6,1 og 3,7 mill. kr (varslet i 1. tertialrapport 2009)
- Budsjettmidler finansiert med statlige overføringer til prosjektene ”Æresrelatert vold” og ”Utredning av behandlingsplasser æresrelatert vold” har hittil vært tillagt programområde 07 Ledelse, organisasjon og styring. Prosjektmidlene for ”Æresrelatert vold” er flyttet til programområde 02 Oppvekst med 2,3 mill. kr, mens midlene til ”Utredning av behandlingsplasser æresrelatert vold” er flyttet til programområde 13 Sosiale tjenester med 4,3 mill. kr.

Bruk av fondsmidler til billighetserstatning for tidligere barnevernsbarn

Programområde 07 er styrket med ytterligere 2,8 mill. kr knyttet til ordningen med billighetserstatning for tidligere barnevernsbarn. Pr. utgangen av 2. tertial er det disponert 4,2 mill. kr til ordningen i 2009, mens det totalt er disponert 13,0 mill. kr. Bystyret har gitt fullmakt til å bruke inntil 20 mill. kr fra disposisjonsfondet til ordningen, og endelig status vil bli rapportert i 1. tertialrapport 2010.

Bruk av disposisjonsfond til Programområde 02 Oppvekst

Bystyrets vedtok ved behandlingen av 1. tertialrapport 2009 å sette av 2,0 mill. kr til eventuell styrking av programområde 02 Oppvekst (reserveavsetning) ved bruk av bykassens disposisjonsfond. Ut fra den økonomiske situasjonen innenfor programområdet har rådmannen lagt til grunn at disse midlene tilføres programområdets ramme.

Festeavgift fra Lindum Ressurs og Gjenvinning AS

På grunnlag av føringer i gjeldende økonomiplan er det fremforhandlet avtale med Kindum Ressurs og Gjenvinning AS om at selskapet fom. inneværende år skal betale årlig festeavgift for fyllplassområdet med 3,0 mill. kr pr. år. Siden Drammen Eiendom KF vil være mottaker av festeavgiften er budsjettert utbytte fra Lindum AS redusert med 3,0 mill. kr, mens eieruttaket fra Drammen Eiendom KF er økt tilsvarende. Forøvrig vises til nærmere omtale i kapittel 5.

Kapittel 2

Organisasjonsutvikling

2.1 Status årsverksutvikling

Tabellen nedenfor viser utviklingen i årsverk på fast regulativlønn pr. 31.08.09 i Drammen kommune som juridisk enhet (konsern).

Antall årsverk og ansatte i Drammen kommune *

Organisasjonsform	Årsverk 31.12.08	Årsverk 31.08.09	Ansatte 31.12.08	Ansatte 31.08.09
Drammen kommune (basis)	2697	2736	3482	3521
Drammen Barnehager KF	423	416	478	470
Drammen Drift KF	71	69	71	69
Drammen Eiendom KF	30	31	30	31
Drammen Kjøkken KF	50	45	59	55
Drammen Parkering KF	18	18	19	19
Drammensbadet KF	27	26	31	30
D-IKT (Kommunelov § 27)	32	35	33	36
Sum: Drammen kommune	3348	3388	4203	4231

*Tabell over viser ikke ansatte som har permisjon uten lønn, har gått ut sykepengetilrettelsette og mottar midlertidige ytelser, midlertidige ansatte som har avtale om tilsigelse samt eventuell arbeidskraft innkjøpt fra ulike byråer. Ansatte som er ute i svangerskapspermisjon er inkludert i tallene.

Kommentarer til aktuell årsverksutvikling:

- Antall årsverk i konsern (juridisk enhet) har i perioden 31.12.08 - 31.08.09 økt med 40.
- Antall ansatte i konsern (juridisk enhet) har i perioden 31.12.08 - 31.08.09 økt med 28.
- Årsverksutvikling i siste tertial preges i hovedsak av noe lavere bemanning i de samlede KF-er og i programområde 13 Sosiale tjenester.

2.2 Sykefravær

Drammen kommunes *samlede sykefravær (konsern)* for 2. kvartal 2009 var på 8,5 %. Dette er samme nivå som i 2. kvartal 2008, og marginalt høyere enn i samme periode i 2007. For basisorganisasjonen er sykefraværet uendret på 8,3%.

Historisk sykefraværsutvikling - 2. kvartal (Drammen kommune som konsern):

2. kv. 2007	2. kv. 2008	2. kv. 2009
8,4 %	8,5 %	8,5 %

Sykefraværet i 2. kvartal 2009 viser en viss reduksjon innenfor basisorganisasjonen, mens det registreres en mindre økning innenfor de kommunale foretakene. Det reduserte sykefraværet i basisorganisasjonen skyldes først og fremst en nedgang på ca. 15% innenfor programområde 12 Grunnskole. Sykefraværet i basis preges ellers igjen av økende sykefravær i programområdene 07 Ledelse, organisasjon, styring og 09 Pleie og omsorg.

2.3 Omstilling og organisasjonsutvikling

Arbeid med omstilling- og organisasjonsutvikling 2009 følger hovedlinjene i vedtatt økonomiplan 2007-2010 (kontinuerlig organisasjonsutvikling).

Utvikling i antall virksomheter / kommunale foretak (KF) / interkommunale selskaper (IKS) viser likevel ingen særskilte endringer pr. 2. tertial 2009.

2.3.1 Diverse OU-prosjekter / implementeringsarbeid:

- Personalmessig overgang for Sosialsenterets ansattgruppe til NAV Drammen følger oppsatt samlokaliseringsplan (samlokaliseres pr. 01.02.10).
- Drammen kommune går videre med sitt arbeid med målsetting om opprettelse av interkommunalt samarbeid innenfor Skatt, Regnskap / lønn, Kommuneadvokat og Byggesak. Det vises i denne forbindelse til vedtak i bystyresak 47/2009.
- ”Nytt internett” for Drammen kommune (nye hjemmesider for kommune og virksomheter) var på plass 01.07.09.
- Miljøprosjektet ”Miljøkommunen Drammen – vi feier for egen dør” har fortsatt sitt arbeid med hovedmålsetting ”miljøsertifisering av alle kommunale virksomheter og kommunale foretak pr. 31.12.10”. 2. tertial var fortsatt preget av tilrettelegging for intern informasjon, opplæring og motivasjon i enkeltvirksomheter. Tre internkonsulenter er på plass for områdene skole, pleie og omsorg og rådhuset.
- ”Kvalitetskommuneprogrammet” har startet opp prosjektet ”Uønsket deltid” i programområdet 09 Pleie og omsorg. Det videre arbeid forankres i økonomiplan 2010-2013. HMS-rapporten ”Drammen – en helsefremmende kommune” er ferdigstilt pr. 18.08.09.

2.3.2 Ansatte med innvandrerbakgrunn

Følgende oversikt viser utvikling av ansatte innvandrere i Drammen kommune som konsern:

År	Innvandrere i %	Ikke-vestlige innvandrere i %	Vestlige innvandrere i %
2007	10,9	7,8	3,1
2008	11,7	8,7	3,0
31.08.09	13,1	10,1	3,0

2.4 Arbeidsgiverpolitikk

Arbeidsgiverpolitisk handlingplan for 2009, med referanse til de strategiske føringer fra 2007, er videreført i 2. tertial 2009.

Følgende arbeidsgiverpolitiske fokusområder har fått høyeste prioritet dette tertial:

Ledelse:

- Avslutning av Lederskolens 2-årige program for lederutvikling.
- Utvikling av revidert lederutviklingsprogram for nye ledere i Drammen kommune.
- Lokale lønnsforhandlinger er gjennomført og enighet ble oppnådd med samtlige organisasjoner.

Rekruttering:

- Markedsføring av Drammen kommune som en attraktiv arbeidsplass.
- Omlegging av annonsepolicy for ledige stillinger. Ledige stillinger utlyses pr. 01.09.09 og i hovedsak på internett (finn.no, nav.no, drammen.kommune.no).

Mangfold og inkludering:

- Arbeidet med langsiktige mangfolds- og inkluderingsprosesser er startet opp. Interne handlingsplaner om økt ansatt-mangfold og tverrkulturell forståelse er pr. 2. tertial utarbeidet i to virksomheter. Prosess i ytterligere fire virksomheter er på gang.

For ytterligere arbeidsgiverpolitiske detaljer vises det til 1. tertialrapport 2009.

Kapittel 3

Revidert driftsbudsjett 2009

3.1 Økonomisk status pr. 2. tertial 2009

Rådmannens budsjettforslag for perioden 2009-2102 viste behov for å bremse utgiftsveksten, og sikre en sunnere balanse mellom bykassens inntekter og utgifter. Det ble derfor lagt opp til en omfattende tilpasningsstrategi, som allerede i 2009 er forutsatt å frigjøre cirka 68 millioner kroner:

- Økte egenandeler
- Reduksjon i tjenestetilbudet
- Økt utbytte/eieruttak fra kommunens bedrifter
- Ansettelsesstopp
- Diverse innsparingstiltak

Med unntak av ansettelsesstoppen, som ble vedtatt avvirket ved behandlingen av Regjeringens krisepakke, er det øvrige tiltakene innarbeidet i budsjettforutsetningene for 2009 i samsvar med bystyrets vedtak. Etter at budsjettet er korrigert for virkningene av krisepakken mv. viste justert budsjett et netto driftsunderskudd på 26,2 mill. kr.

Ved behandlingen av 1. tertialrapport muliggjorde likevel vekst i sentrale inntekter og besparelser i finansbudsjettet en styrking av programområdenes driftsrammer med 20,7 mill. kr. I tillegg bidro ekstraordinært stort utbytte fra Energiselskapet Buskerud AS (EB) på 85 mill. kr en betydelig resultatforbedring, slik at bykassen pr. 1. tertial hadde et netto driftsoverskudd på 45,3 mill. kr. Av utbyttet fra EB ble 55 mill. kr overført investeringsbudsjettet til delvis finansiering av økt ansvarlig lån til selskapet med 75 mill. kr.

Til tross for forholdsvis stramme rammevilkår kan det likevel slås fast at økonomistyringen innenfor Drammen bykasse fortsatt kan betegnes som rimelig god.. Tabellen på neste side viser økonomisk status for Drammen bykasse pr. utgangen av 2. tertial 2009. De viktigste resultatene av analysen er oppsummert i punktene nedenfor:

- Lønnsutgiftene sett i sammenheng med refusjon sykelønn og fødselspenger viser pr. august et positivt avvik på 2,5 mill. kr.
- For programområdene er det pr. august et samlet merforbruk på 1,4 mill kr, tilsvarende en forbruksprosent på 100,1% målt i forhold til periodisert budsjett. Ut fra de foretatte analyser vurderes situasjonen likevel som bekymringsfull innenfor enkelte programområder som 02 Oppvekst, 06 Kultur, 09 Pleie og omsorg og 11 Samferdsel og fellesarealer.
- Skatteveksten i årets åtte første måneder høyere enn budsjettforutsetningen, både lokalt og nasjonalt. Kommunens skatteinngang i september er dessuten meget positiv, og bidrar til en akkumulert skatteinngang betydelig over budsjettet. Rådmannen legger derfor til grunn at de frie inntektene (skatt og rammetilskudd) vil ende opp med en betydelig merinntekt i 2009.

- Inntektene fra momskompensasjon for investeringer viser positiv utvikling, og ligger an til en merinntekt i forhold til budsjett på årsbasis.
- Svært lavt rentenivå innebærer en besparelse utover forutsetningene i 1. tertialrapport. På den annen side medfører det lave rentenivået til at kompensasjonstilskuddene fra Husbanken blir lavere enn forutsatt.
- Av negative forhold nevnes lavere premieavvik enn forutsatt for kommunens pensjonsordninger samt usikkerhet i forhold til budsjettforutsetningen for integreringstilskuddet for flyktninger og asylsøkere.

Drammen bykasse – økonomisk hovedoversikt pr. 31.08.2009

Mill. kroner	Hittil					Årstall			
	Regn i fjor	Regn i år	Bud i år	Avvik i kr	Forbr i %	Bud 2009	Regn 2008	Regn 2007	Regn 2006
PROG.OMRÅDENE 01-14	1279,6	1334,6	1333,2	-1,4	100,1 %	2140,0	2120,7	1875,1	1720,2
P01 Barnehage	22,3	-45,6	-44,9	0,7	101,7 %	53,5	39,5	38,9	41,9
P02 Senter for oppvekst	89,9	102,1	100,3	-1,8	101,8 %	150,4	163,7	142,9	127,8
P03 Brannvern	23,5	25,1	25,3	0,1	99,5 %	39,2	38,7	34,9	33,3
P04 Byutvikling	15,1	17,0	16,5	-0,5	103,0 %	14,3	14,4	10,5	14,6
P05 Helse	56,6	62,7	63,0	0,3	99,5 %	102,9	95,4	87,8	82,9
P06 Kultur	106,5	119,3	117,4	-2,0	101,7 %	161,9	166,4	140,3	120,6
P07 Ledelse, org. og styring	108,1	111,1	113,4	2,4	97,9 %	162,9	164,3	139,5	117,4
P08 Kompetanse, markedsf., nærings	3,3	2,5	2,6	0,1	95,9 %	6,4	7,1	6,9	5,1
P09 Pleie og omsorg	424,7	471,4	465,6	-5,8	101,3 %	707,1	737,0	670,4	609,3
P10 Politisk styring	9,8	10,8	10,8	0,0	100,0 %	16,4	14,7	16,1	12,2
P11 Samferdsel og fellesarealer	28,0	40,5	35,5	-5,0	114,1 %	50,5	49,2	46,9	48,3
P12 Grunnskoleundervisning	295,7	328,4	331,0	2,6	99,2 %	540,7	496,0	426,3	399,1
P13 Sosiale tjenester	110,5	113,3	114,8	1,5	98,7 %	190,6	180,3	162,3	156,4
P14 Vann og avløp	-14,2	-23,8	-17,9	5,9	132,7 %	-56,7	-45,9	-48,7	-48,7
SENTRALE INNTEKTER	-1233,9	-1398,5	-1364,0	34,5	102,5 %	-2120,6	-1951,1	-1812,9	-1708,6
Skatt på inntekt og formue (18709)	-807,4	-899,4	-871,4	28,0	103,2 %	-1 376,8	-1272,6	-1205,2	-1196,5
Selskapskatt (18701)	-59,2	0,0	0,0	0,0	0,0 %	0,0	-84,6	-72,7	-72,4
Rammetilskudd (18001)	-279,3	-393,3	-383,5	9,7	102,5 %	-542,6	-387,9	-330,9	-269,8
Vedlikeholdstilskudd	0,0	-40,9	-40,9	0,0	100,0 %	-40,9	0,0	0,0	0,0
Integreringstilskudd (netto)	-30,9	-22,5	-27,1	-4,6	83,1 %	-57,3	-55,0	-46,0	-60,8
Verskommunetilskudd asylmottak	0,0	-0,4	-0,6	-0,2	62,2 %	-0,9			
Tilskudd ressurskrevende brukere	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	0,0	0,0	-9,0	-5,5
Tilskudd psykiatri	-16,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	0,0	-40,0	-33,3	-27,9
Komp. merverdiavgift invest. (17280)	-10,5	-10,2	-9,0	1,2	112,9 %	-17,1	-18,4	-26,2	-23,8
Komp. merverdiavgift Drm. Eiendom	-30,0	-31,1	-30,1	1,0	103,3 %	-48,2	-52,1	-56,2	-23,7
Komp merverdiavgift andre (17008)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	-5,0	-4,8	-3,9	-4,7
Kompensasjonstilskudd (18109)	-0,7	-0,7	-1,3	-0,6	51,9 %	-31,8	-35,7	-29,6	-23,5
FINANSIELLE POSTER	-2,5	0,7	0,1	-0,6	583,8 %	51,3	27,3	21,7	-19,0
Renteutgifter	11,9	7,6	7,0	-0,6	108,0 %	53,3	64,3	32,2	19,5
Avdragsutgifter til lånefondet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	30,5	21,1	19,7	13,5
Renteinntekter	-14,4	-6,8	-6,9	0,0	99,5 %	-43,0	-54,0	-42,3	-42,1
Kontantoverskudd lånefond	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	10,5	-4,1	12,1	-9,9
OVERF. TIL/FRA KOMM. BEDRIFTER	-12,2	-102,8	-102,2	0,6	100,6 %	-111,9	-50,3	-48,9	-33,7
Lindum AS	-5,0	-1,0	-1,0	0,0	100,0 %	-3,0	-5,0	-5,0	-3,0
Drammen Holding AS	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	0,0	0,0	-2,0	-5,5
Drammen Eiendom KF	-7,4	-16,8	-16,2	0,6	103,7 %	-23,9	-22,7	-31,3	-21,3
Energiselskapet Buskerud	0,0	-85,0	-85,0	0,0	100,0 %	-85,0	-25,0	-15,0	-5,0
Andre	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0 %	0,0	2,4	4,4	1,1
FELLESUTGIFTER/UFORDELT	7,8	1,8	-0,9	-2,7	-207,9 %	0,6	-107,2	-43,7	-10,8
Premieavsetning (Å192)	7,8	0,0	0,0	0,0	0,0 %	4,0	7,8	6,7	0,0
Premieavvik (Å190)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	-27,3	-131,5	-63,3	-25,1
Inndekning premieavvik (Å191)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	25,3	16,6	12,3	10,6
Diverse utgifter (inkl. P20)	0,0	1,8	-0,9	-2,7	-206,3 %	0,0	-0,1	-	-
Avsetning lønnsreserve	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	-1,4	0,0	0,0	3,7
Psykisk helsevern, midler til disp.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	0,0	-	0,5	0,0
Reserveavsetning	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	0,0	0,0	0,0	0,0
AVSKRIVNINGER	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %	0,0	0,0	0,0	-2,6
Avskrivninger	109,8	125,6	109,8	-15,8	114,4 %	109,8	109,6	92,7	76,8
Motpost avskrivninger	-109,8	-125,6	-109,8	15,8	114,4 %	-109,8	-109,6	-92,7	-79,4
DRIFTSRES. FØR Å.O.D.	38,8	-164,1	-133,7	30,4		-40,6	39,4	-8,6	-51,9
ÅRSOPPGJØRSDISPOSISJONER		0,0	0,0	0,0		40,6	-39,4	8,6	25,6
+ Tidligere års resultat								-22,8	
+ avsetning til disp.fond		0,0	0,0	0,0		0,0	27,0	38,8	43,0
+ avsetning omdømmefond		0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	
+ avsetning til bundne fond		0,0	0,0	0,0		0,0	27,3	29,0	
+ overføring til invest.regnskapet		0,0	0,0	0,0		80,9	5,9	6,9	
- bruk av ubundne fond		0,0	0,0	0,0		-6,2	-19,8	-4,1	
- bruk av omdømmefond		0,0	0,0	0,0		-0,6	-1,8		
- bruk avsetn. Billighetserstatning		0,0	0,0	0,0		0,0	-8,2		
- bruk bundne fond(overf.fra i fjor)		0,0	0,0	0,0		-27,1	-28,2	-30,3	-17,4
- bruk av VA- fond		0,0	0,0	0,0		-6,4	-16,2	-8,8	0,0
- bruk av likviditetsreserve		0,0	0,0	0,0		0,0	-25,4		
						0,0	0,0	0,0	-26,3

3.2 Forslag til revidert driftsbudsjett 2009

I tabellen nedenfor er tatt inn en salderingsskisse som viser de foreslåtte justeringer i bykassens driftsbudsjett pr. 2. tertial 2009. Rådmannen foreslår ingen generelle rammestyrkinger av programområdene, men benytter vekst i frie inntekter og oppjustert anslag for momsrefusjon fra investeringsregnskapet til å kompensere for spesielle forhold innenfor enkelte av programområdene. Programområdene foreslås styrket med netto 4,6 mill. kr:

- Programområde 01 Barnehager – for mye utbetalt tilskudd til ikke-kommunale barnehager i 2009 trekkes ut av rammen og balanseføres om forskudd på neste års tilskudd
- Programområde 02 Oppvekst tilføres 2,4 mill. kr for å unngå merforbruk i 2009
- Programområde 10 Politisk styring tilføres 0,3 mill.kr til dekning av utgifter i forbindelse med rekruttering av ny rådmann
- Programområde 11 Samferdsel tilføres 3,3 mill. kr til dekning av merforbruk til vinterdrift av kommunale veier vinteren 2008/2009.
- Programområde 13 Sosiale tjenester tilføres 1,9 mill. kr til dekning av kommunens andel av utgifter knyttet til etableringen av NAV Drammen.

I tillegg foreslås at 1,4 mill. kr benyttes til styrking av den sentrale lønnsreserven. Det vises til nærmere omtale av de foreslåtte justeringer i kapitlene 3.3 og 3.4. I tillegg foreslås at 1,15 mill. kr benyttets til inndekning av underskuddet i Union Scene Drift AS, jfr. nærmere omtale i kapittel 5.

Salderingsskisse pr. 2. tertial 2009 – Drammen bykassens driftsbudsjett (tall i mill. kr)

Mill. kroner	Drift		Merknader	
	Økt utgift Red. innt	Red. utg Økt inntekt		
P01 Barnehager	Rammejustering		3,300	For mye utbetalt tilskudd private barnehager balanseføres
P02 Oppvekst	Rammejustering	2,400		Til dekning av forventet merforbruk i 2009
P10 Politisk styring	Rammejustering	0,300		Rekruttering av ny rådmann
P11 Samferdsel	Rammejustering	3,300		Dekning av merforbruk vinterdrift vei vinteren 2009
P13 Sosiale tjenester	NAV Drammen	1,900		Drammen kommunes andel av driftsutgifter 2009
P15 Fellesutgifter	Sentral lønnsreserve	1,400		Underdekning på lønnsreserven etter årets oppgjør
P16 Sentrale innt.	Inntekts- og formuesskatt		11,900	Oppjustert skatteanslag Drammen - fra 8,2 til 9,1% vekst
	Rammetilskuddet	6,550		Justert inntekstutjevn. basert på nasjonal skattevekst 6,4%
	Kompensasjonstilskudd	2,000		Mindreinntekt pga. lavere rente - oppdatert anslag
	Momskomp. investeringer		2,000	Nytt anslag 2009 - vurdert pr. 2. tertial 2009
P17 Overf. til/fra bedrifter Union Scene Drift AS		1,150		Ekstraordinært tilskudd 2009 - til dekn. av akk. underskudd
P18 Finansielle poster	Netto renteutgifter		1,800	Nettovirkning lavere rentenivå enn forutsatt i rev. budsjett
Sum endringer		19,000	19,000	
Manglende finansiering			0,000	

I tabellen på neste side følger forslag til revidert driftsbudsjett for Drammen bykasse pr. 2. tertial 2009. De foreslåtte endringer påvirker ikke bykassens netto driftsresultat, men som tabellen viser er driftsoverskuddet som følge av tekniske justeringer redusert fra 45,3 til 40,6 mill. kr. Dette skyldes bruk av disposisjonsfond til billighetserstatningsordningen og reserveavsetningen til programområde 02 Oppvekst, jfr. omtale i kapittel 1.3. Ut over dette foreslås ikke økt bruk av bykassens fondsreserver, og det anslås at disposisjonsfondet vil utgjøre ca. 83 mill. kr ved utgangen av 2009 (inkl. anslått restavsetning på ca. 2,0 mill. kr i Omdømmefondet).

Drammen bykasse - forslag til revidert driftsbudsjett pr. 2. tertial 2009

Mill. 2009-kroner	Revidert budsjett pr. 16.06.09	Justering lønnsoppgj. 2009	Flytting mellom prog.omr.	Diverse justeringer	Revidert budsjett pr. 31.08.09	Forslag i hht. salderings- skisse	Forslag Revidert budsjett 2009
Rammer pr. programområde 1-14:	2 089,6	40,6	0,3	9,6	2 140,0	4,6	2 144,6
01 Barnehage	53,5	0,0			53,5	-3,3	50,2
02 Oppvekst	152,5	2,2	-7,4	3,0	150,4	2,4	152,8
03 Samfunnssikkerhet	39,2				39,2		39,2
04 Byutvikling	13,5	0,6	0,2		14,3		14,3
05 Helse	100,0	2,9			102,9		102,9
06 Kultur	160,7	1,2	0,0		161,9		161,9
07 Ledelse, org. og styring	162,0	3,3	-6,3	3,8	162,9		162,9
08 Kompetanse, markedsføring, næring	6,4				6,4		6,4
09 Pleie og omsorg	688,7	15,6		2,8	707,1		707,1
10 Politisk styring	16,4	0,0			16,4	0,3	16,7
11 Samferdsel og fellesarealer	50,3	0,3			50,5	3,3	53,8
12 Skole	519,6	11,3	9,7		540,7		540,7
13 Sosiale tjenester	183,9	2,7	4,1		190,6	1,9	192,5
14 Vann og avløp	-57,2	0,5			-56,7		-56,7
Sentrale inntekter	-2 119,6	0,0	0,0	-1,0	-2 120,6	-5,4	-2 126,0
Skatt	-1 376,8				-1 376,8	-11,9	-1 388,7
Selskapskatt	0,0				0,0		0,0
Rammetilskudd	-541,6			-1,0	-542,6	6,6	-536,1
Vedlikeholdstilskudd	-40,9				-40,9		-40,9
Integreringstilskudd	-57,3				-57,3		-57,3
Vertskommunetilskudd asylmottak	-0,9				-0,9		-0,9
Komp. merverdiavg. Bykassen invest.	-17,1				-17,1		-17,1
Komp. merverdiavg. Drm. Eiendom KF	-48,2				-48,2	-2,0	-50,2
Komp. merverdiavg. Andre	-5,0				-5,0		-5,0
Kompensasjonstilskudd	-31,8				-31,8	2,0	-29,8
Finansielle poster	51,3	0,0	0,0	0,0	51,3	-1,8	49,5
Renteutgifter	53,3				53,3	-1,8	51,5
Renteinntekter	-43,0				-43,0		-43,0
Avdrag på lån=Netto avdrag	30,5				30,5		30,5
Kontantresultat lånefondet (= overskudd)	10,5				10,5		10,5
Overføring til/fra komm. bedrifter	-111,9	0,0	0,0	0,0	-111,9	1,2	-110,8
Lindum AS	-6,0			3,0	-3,0		-3,0
Drammen Drift KF	0,0				0,0		0,0
Drammen Eiendom KF	-20,9			-3,0	-23,9		-23,9
Energiselskapet Buskerud AS	-85,0				-85,0		-85,0
Andre	0,0				0,0	1,2	1,2
Fellesutgifter/ufordelte poster	45,3	-40,6	-0,3	-3,8	0,6	1,4	2,0
Årets premieavvik (Å190)	-27,3				-27,3		-27,3
Inndekning tidligere års premieavvik (Å191)	25,3				25,3		25,3
Premieavsetning (Å192)	4,0				4,0		4,0
Diverse utgifter (inkl. P20)	0,3		-0,3		0,0		0,0
Psykisk helsevern, midler til disp.	3,8			-3,8	0,0		0,0
Avsetning lønnsreserve	39,2	-40,6			-1,4	1,4	0,0
Endring pensjonspremier - netto	0,0				0,0		0,0
Reserveavsetning drift	0,0				0,0		0,0
Avskrivninger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivninger	109,8				109,8		109,8
Motpost avskrivninger	-109,8				-109,8		-109,8
Driftsresultat før årsoppgjørdisp.	-45,3	0,0	0,0	4,8	-40,6	0,0	-40,6
Årsoppgjørdisposisjoner	45,4	0,0	0,0	-4,8	40,6	0,0	40,6
Tidligere års regnskapsresultat	0,0				0,0		0,0
+ avsetning til disposisjonsfond	0,0				0,0		0,0
+ avsetning til bundne fond	0,0				0,0		0,0
+ overf. til invest.regnskapet (driftsmidler)	80,9				80,9		80,9
+ overf. til invest.regnskapet (mva.komp)	0,0				0,0		0,0
- bruk av ubundne drifts fond	-2,0			-4,8	-6,8		-6,8
- bruk av bundne fond (overf. fra i fjor)	-27,1				-27,1		-27,1
- bruk av VA fond	-6,4				-6,4		-6,4
Netto resultat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

3.3 Sentrale poster

3.3.1 Skatt, rammetilskudd og andre sentrale statstilskudd

Inntekts- og formuesskatt

På grunnlag av forutsetningene i statsbudsjettet for 2009 ble det i økonomiplan 2009-2012 lagt til grunn en skattevekst 9,0%. På grunn av svakere skatteinngang enn forutsatt i 2008 kreves imidlertid en vekst 9,5% for å nå opprinnelig anslag. På landsbasis var forutsatt en vekst på 6,9% i forhold til faktisk skatteinngang 2008.

De nasjonale skattevekstanslaget ble først nedjustert til 5,3% ved fremleggelsen av St.prp. nr. 37 (2008-2009) ”Tiltakspakken”, men er senere oppjustert til 5,5% ved fremleggelsen av Revidert nasjonalbudsjett 2009, og senest oppjustert til 6,4% ved fremleggelsen av Statsbudsjettet 2010. Drammen kommunes skattevekstanslag ble nedjustert til 8,2% ved bystyrets behandling av ”Tiltakspakken”.

Skatteutviklingen – prosentvis vekst fra 2008 til 2009

	Vedtatt budsjett 1)	Revidert budsjett 2)	Jan	Feb	Mars	April	Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.
Drammen kommune	9,5 %	8,2 %	-1,2 %	4,8 %	6,0 %	11,8 %	7,8 %	7,9 %	7,9 %	8,6 %	12,7 %
Nasjonalt nivå	6,9 %	6,4 %	8,9 %	3,2 %	6,0 %	9,9 %	7,9 %	7,9 %	8,2 %	8,1 %	

1) Forutsatt skatteinngang i 2009 målt i forhold til faktisk skatteinngang i 2008

2) Basert på anslag i Statsbudsjettet 2010/ Vedtak 1. tertialrapport 2009

Den nasjonale skatteveksten pr. august d.å. er på 8,1%, dvs. en svak tilbakegang i forhold til juli. Isolert sett var den nasjonale skatteinngangen nesten 3% lavere enn samme måned i fjor. Det må understrekes at august er en forholdsvis liten skattemåned, kun med forfall for 1. termin restskatt for juni-ligningen.

I Drammen var det motsatt utvikling, med en skatteinngang i august som ligger 58% høyere enn i fjor. Dette bidro til at den akkumulerte skatteveksten i Drammen økte fra 7,9 til 8,6%. Kemneren opplyser at den sterke veksten i august skyldes større innbetalinger av 1. termin restskatt (13,8 mill. kr mot 8,9 mill. kr i fjor). Drammens skattetall for september er også svært positive, og viser en vekst i forhold til samme måned i fjor på 28,6%. Dette fører til at den akkumulerte skatteveksten for årets ni første måneder er på 12,7%. Nasjonale skattetall for september er ennå ikke offentliggjort.

Rådmannen foreslår at Drammen kommunes skatteanslag oppjusteres tilsvarende Regjeringens oppskrivning av det nasjonale skatteanslaget med 0,9 %-poeng. Dette tilsvarer en merinntekt på 11,9 mill. kr, og innebærer en justert vekstforutsetning i 2009 på 9,1%. Dette er betydelig høyere enn det nasjonale vekstanslaget, men sett i forhold til skatteutviklingen hittil i år vurderer rådmannen dette som en forsvarlig forutsetning. Sannsynligvis vil skatteinngangen ved årets slutt ligge en del høyere enn dette, men eventuell mervekst bør ses i sammenheng med risikoen for redusert premieavvik, jfr. nærmere omtale i kapittel 3.3.3.

Forutsetningen om høyere skattvekst i Drammen enn nasjonalt innebærer imidlertid reduksjon i rammetilskuddet som følge av større trekk i den løpende inntektsutjevningen.

Rammetilskuddet foreslås derfor nedjustert med 6,6 mill. kr. Dette innebærer at netto vekst i de frie inntektene blir på 5,3 mill. kr.

Integreringstilskuddet

Pr. utgangen av august er integreringstilskuddet inntektsført med 22,5 mill. kr. Dette er 4,6 mill. kr mindre enn periodebudsjettet, og inntektene ligger også 8,4 mill. kr lavere enn på samme tid i fjor. Årsbudsjettet for integreringstilskuddet er på 57,3 mill. kr, mens inntektene i 2008 ble på 55,0 mill. kr. Den lave inntektsnivået er bekymringsfullt, men antas i en viss grad å skyldes forskyvninger i overføringene fra staten. Rådmannen velger derfor å opprettholde årsprøgnosen i samsvar med budsjettet.

Av en forutsatt bosetting av 75 flyktninger i år, er det pr. 2. tertial i år bosatt 28 voksne og 10 barn. Det er dessuten bosatt 8 enslige mindreårige flyktninger, i samsvar med forutsetningen. I tillegg har 5 personer kommet på familiegjenforening, men disse ligger utenfor den fastsatte kvoten.

Kompensasjonstilskudd fra Husbanken

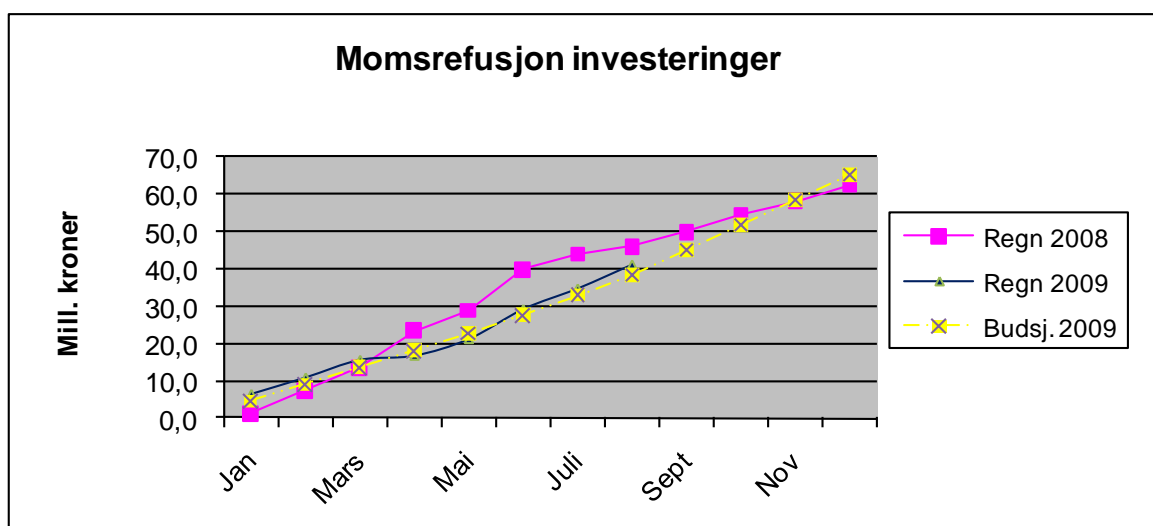
Kompensasjonstilskuddene fra Husbanken kommer stort sett til utbetaling mot slutten av året. Tilskuddene blir beregnet på grunnlag av Husbankens gjennomsnittlige p.t.-rente i 2009. Som følge av lavere rentenivå ble inntektene fra kompensasjonstilskuddene nedjustert med 6,0 mill. kr ved behandlingen av 1. tertialrapport. Beregninger basert på oppdaterte renteforutsetninger viser at det må påregnes ytterligere inntekstreduksjon i størrelse 2 mill. kr.

3.3.2 Kompensasjon merverdiavgift

Budsjettert momskompensasjon fra investeringsregnskapene for Drammen bykasse og Drammen Eiendom KF ble ved behandlingen av 1. tertialrapport 2008 oppjustert med 3,0 mill. kr til 65,3 mill. kr. Til sammenlikning ble det inntektsført 70,5 mill. kr i 2008.

Pr. utgangen av august er det inntektsført investeringsmoms med til sammen 41,3 mill. kr, fordelt med 10,2 mill. kr i bykassen og 31,1 mill. kr i Drammen Eiendom KF. Dette er ca. 3 mill. kr bedre enn periodebudsjettet, men nesten 5 mill. kr mindre enn i samme periode i 2008.

Regnskapstallene så langt indikerer merinntekt ut over revidert budsjett. Imidlertid må det tas hensyn til at budsjettet er basert på høyere refusjonsnivå i 2. halvår som følge av større investeringsprosjekter som ny skole på Marienlyst og oppgradering av Strømsø Torg. Rådmannen antar likevel at det kan ligge an til en merinntekt i størrelse ca. 2 mill. kr utover revidert budsjett inneværende år.

3.3.3 Pensjonsordningene

Netto pensjonskostnad og premieavvik

Det er i revidert budsjett 2009 lagt til grunn en inntektsføring av premieavvik (pensjonspremie > netto pensjonskostnad) på 27,3 mill. kr. Foreløpige aktuarberegninger for kommunens pensjonsordninger innenfor Drammen kommunale pensjonskasse (DKP), KLP og Statens Pensjonskasse (SPK) viser at netto pensjonskostnader vil bli høyere enn tidligere anslått. Dette innebærer at årets premieavvik for de tre ordningene vil bli i størrelse 5-10 mill. kr lavere enn tidligere forutsatt. Rådmannen velger å avvente endelige aktuarberegninger i forbindelse med regnskapsavslutningen for 2009, og foreslår derfor ingen nedjustering av premieavviket i denne omgang. Redusert premieavvik vil ved regnskapsavslutningen måtte ses i forhold til eventuell merinntekt fra skatt, utover den foreslåtte oppjusteringen i kapittel 3.3.1.

Reguleringskostnad (tilleggspremie) i 2009

Årets reguleringskostnad som følge av lønns- og G-vekst fra DKP foreligger ennå ikke. Foreløpige signaler fra DKP indikerer imidlertid en reguleringskostnad for bykassen i størrelse 65-70 mill. kr. Dette er en del lavere enn fjorårets reguleringskostnad på 87,4 mill. kr. DKP's premiefond gir heller ikke i år dekning for noe av reguleringskostnaden, som dermed i sin helhet må faktureres til arbeidsgiverne.

KLP har varslet en reguleringskostnad på 9,2 mill. kr for sykepleierordningen, mens det ikke fremmes krav om reguleringskostnad fra SPK.

Resultatmessig forventes ikke reguleringskostnadene å få noen vesentlig betydning for bykassen, da økt premiebetaling fører til en tilsvarende økning i premieavviket. Betaling av reguleringspremie innebærer imidlertid en likviditetsmessig belastning, og vil bety en ytterligere svekkelse av bykassens allerede anstrengte likviditet. For enkelte kommunale foretak, interkommunale selskap og Drammen Kirkelige Fellelsråd som ikke følger kommunelovens regnskapsbestemmelser, kan imidlertid reguleringskostnaden føre til en resultatforverring.

3.3.4 Finansbudsjettet

Utviklingen i rentemarkedet har vist en fortsatt nedadgående trend siden sist rapportering i mai. Gjennomsnittlig 3-måneders NIBOR var for perioden januar–september på 2,6%, en nedgang fra 3,1 % i 1. tertialrapporteringen. Som følge av den lavere markedsrenten ble budsjettrenten i 1. tertialrapport nedjustert fra 6,0% til 2,5%. I dette anslaget på 2,5% ble det lagt til grunn en forventning om fortsatt nedgang i markedsrenten ut året, og det er derfor pr. 2. tertialrapport ikke grunn til å justere rentenivået ytterligere. Norges bank har signalisert at styringsrenten vil kunne økes i løpet av høsten, noe som vil kunne trekke opp NIBOR-renten (markedsrenten) mot slutten av året. Dette påvirker bl.a rentenivået på kommunens lån med flytende rente, hvilket utgjør pr. 2. tertial 55% av den totale låneporteføljen, i tillegg til rentenivået på bankinnskudd og enkelte av bykassens utlån. Det forventes imidlertid ikke at en eventuell økt markedsrente mot slutten av året vil rekke å medføre økte renteutgifter og -inntekter av betydning for budsjettet.

Lånefondet har en internrente på 3,5% på sine utlån. Vektet gjennomsnittlig innlånsrente er pr. 2. tertial på 3,8%. 45% av lånegjelden er rentesikret og pr. 2. tertial er den vektede gjennomsnittrenten på denne låneandelen på 5,3%. For de flytende lånene er vektet gjennomsnittrenten på 2,6% .

	Beløp i mill. kroner	Andel	Rente 1.1.09	Rente 30.04.09	Rente 17.09.09
Lån, flytende rente	1 711	55 %	5,84 %	3,28 %	2,61 %
Lån, fast rente	1 417	45 %	5,32 %	5,12 %	5,29 %
Sum lånegjeld	3 129	100 %	5,60 %	4,24 %	3,82 %

Lånefondet har etter 1. Tertialrapport et budsjettert kontantunderskudd på 10,5 mill kr. Dette innebærer at budsjetterte renteutgifter overstiger budsjetterte renteinntekter. Det negative avviket skyldes hovedsaklig at nedjustering av internrenten fra 5,8% til 3,5% i 1. tertialrapporten fremkommer med en umiddelbar helårseffekt, mens effekten av lavere markedsrente (innlånsrente) kommer gradvis i tråd med bankenes rentejusteringstidspunkter. Drammen kommunes finansrapport pr. 2. tertial 2009, følger som vedlegg til denne rapporten. Som det fremgår av denne forventes Lånefondets renteutgifter og renteinntekter å være i samsvar med det justerte budsjettet ved årets utgang.

Bykassens netto renter av trekk og innstående på konsernkonto pr. 2. tertial ligger an til et positivt avvik. Samtidig viser netto renteutgifter på formidlingslån et tilsvarende negativt avvik. Samlet vurderes bykassens finansbudsjett å ligge an til en netto rentegevinst i størrelse 1,8 mill. kr i forhold til justert budsjett. Det foreslås at budsjettet justeres tilsvarende.

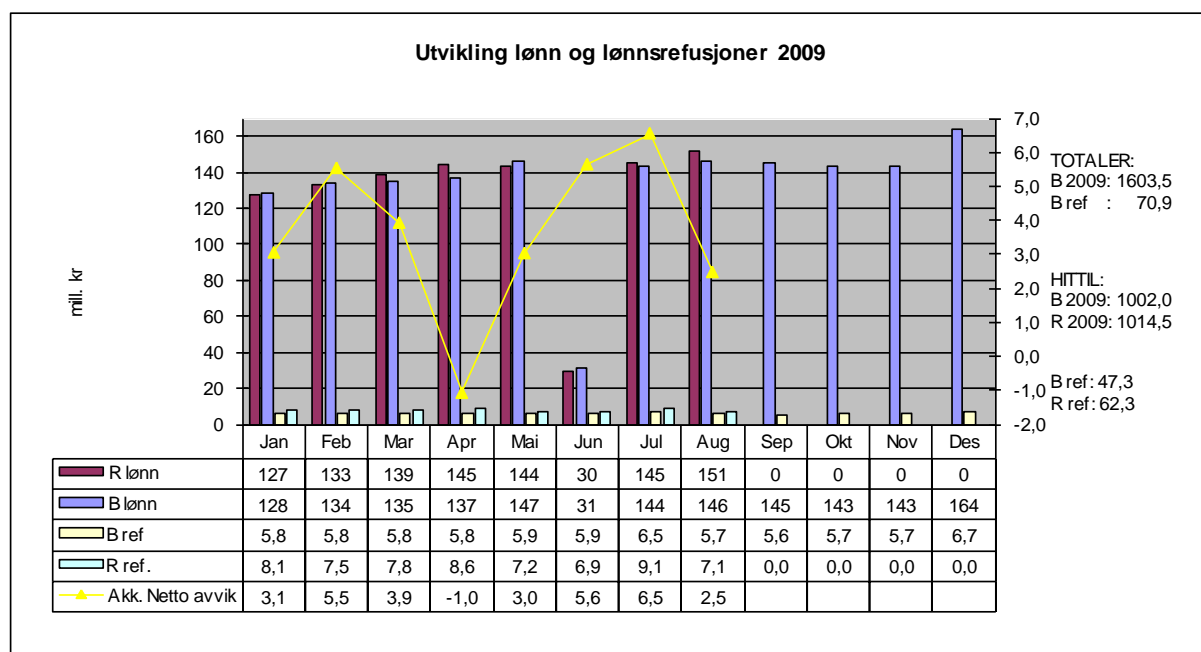
3.4 Programområdene – status og tiltak

3.4.1 Utviklingen innenfor lønn og lønnsrefusjoner i 2009

Regulert budsjett for lønn inkl. sosiale kostnader er på 1,6 mrd. kr i 2009. Pr. august er de akkumulerte lønnsutgiftene 12,5 mill. kr høyere enn budsjettet.

Regulert budsjett for refusjon sykelønn og fødselspenger er på 70,9 mill. kr i 2009, hvilket tilsvarer en andel på 6,1% av de budsjetterte faste lønnskostnadene. Pr. august er inntektene fra refusjon sykelønn 15,0 mill. kr høyere enn budsjettet.

Figuren nedenfor viser månedlig utvikling i lønn og lønnsrefusjoner, samt det akkumulerte avviket for lønn og lønnsrefusjoner sett under ett.

Pr. utgangen av august er det et positivt akkumulert avvik på til sammen 2,5 mill. kr, fordelt på følgende måte:

Lønn:	negativt avvik på	12,5 mill. kr
Sykepenger:	positivt avvik på	6,7 mill. kr
Fødselspenger	positivt avvik på	8,3 mill. kr

Tabellen nedenfor viser akkumulerte avvik pr. programområde når vi ser lønn og lønnsrefusjoner under ett.

Netto avvik lønn og lønnsrefusjoner pr. programområde pr. 31.08.2009

P	Programområde (tall i 1000 kr)	Avvik lønn	Avvik lønnsref.	Netto avvik lønn og refusjoner
01	Barnehage	-63,7	0,0	-63,7
02	Oppvekst	438,9	906,6	1 345,5
03	Samfunnsikkerhet	0,0	0,0	0,0
04	Byutvikling	758,7	280,9	1 039,6
05	Helse	1 365,7	575,9	1 941,6
06	Kultur	756,8	31,4	788,2
07	Ledelse, organisering og styring	-2 567,4	1 928,1	-639,3
09	Pleie og omsorg	-11 378,8	6 882,0	-4 496,8
10	Politisk styring	315,3	2,1	317,4
11	Samferdsel og fellesarealer	496,6	52,2	548,9
12	Grunnskoleopplæring	497,3	2 602,6	3 099,8
13	Sosiale tjenester	-1 287,7	1 181,5	-106,2
14	Vann og avløp	-62,2	420,4	358,2
15	Fellesutgifter/ufordelt	-163,3	0,0	-163,3
20	Ufordelte poster	-1 599,5	115,7	-1 483,9
	Netto	-12 493,2	14 979,3	2 486,1

Med unntak av programområde 09 Pleie og omsorg som har et merforbruk på ca. 4,5 mill. kr, er det ikke større merforbruk innenfor øvrige programområder. De største netto mindreforbrukene så langt finner vi innenfor programområdene 05 Helse og 12 Grunnskole med hhv. 1,9 og 3,1 mill. kr. kr.

Lønnsoppgjøret 2009

Årets lønnsoppgjør er i sin helhet gjennomført, og programområdene er kompensert for virkningene av de ulike oppgjørene gjennom disponering av bykassens sentrale lønnsreserve. Oppgjørene har blitt noe dyrere enn forutsatt i 1. tertialrapport, og lønnsreserven viser nå en underdekning på ca. 1,4 mill. kr. Rådmannen foreslår derfor en tilsvarende styrking av lønnsreserven slik at denne bringes i balanse.

Programområde 05 Helse er tilført ca. 1,0 mill. kr fra lønnsreserven knyttet til årets takstoppgjør for fysioterapeuter. Et tema i forhandlingene med Norsk Fysioterapeutforbund er omleggingen av finansieringsordningen, slik at det kommunale driftstilskuddet skal utgjøre en større del av fysioterapeutenes omsetning, og at overføringene via trygdesystemet reduseres tilsvarende. Det gir en vridning av finansieringen fra stat til kommune. Staten vil kompensere kommunene for denne merkostnaden, og Drammen kommunes rammetilskudd styrkes således med ca. 1 mill. kr i år. Dette er hensyntatt i det justerte anslaget for årets rammetilskudd.

3.4.2 Tiltak i programområdene

Som det fremgår av hovedoversikten i kapittel 3.1 viser programområdene 1-14 samlet et negativt avvik på 1,4 mill kr i forhold til periodisert budsjett. Det er foretatt en grundig analyse av budsjettssituasjonen innenfor samtlige programområder pr. 31. august d.å. De fleste programområdene synes å være under tilfredsstillende kontroll. Det er imidlertid fortsatt grunn til en viss bekymring innenfor programområdene 01 Barnehager, 02 Oppvekst, 06 Kultur, 09 Pleie og omsorg og 11 Samferdsel og fellesarealer.

Rådmannen foreslår ikke generelle styrkinger av disse programområdene i tilknytning til 2. tertialrapport 2009. Imidlertid legges opp til å kompensere spesielle forhold innenfor enkelte av programområdene. Disse forholdene er nærmere omtalt i det etterfølgende.

01 Barnehage

Programområdet viser pr. august et mindreforbruk på 0,7 mill. kr. Etter reell styrking av programområdet med 9,5 mill. kr i 1. tertialrapport, styres det nå mot budsjettbalanse ved årets utgang. Budsjettsituasjonen vurderes imidlertid fortsatt som vanskelig. Spesielt knytter det seg usikkerhet til virkningene av nye barnehager høsten 2009, utviklingen innenfor spesialpedagogiske tiltak samt 3. termin tildeling av skjønntilskudd fra staten.

For mye utbetalt kommunalt tilskudd til ikke-kommunale barnehager i 2009

Ved en nærmere gjennomgang av modellen for likeverdig behandling, har Drammen kommune funnet at det foreligger en feil som resulterer i for høyt beregningsgrunnlaget for tilskudd til ikke-kommunale barnehager i 2009. Feilen relaterer seg til husleie og rentekostnader. I pkt. 3.1 i rundskriv F-07/2009 fra Kunnskapsdepartementet fremgår det at enkelte kostnadselementer, som for eksempel rentekostnader for kommunens barnehager, ikke beregnes særskilt i modellen, men tas hensyn til gjennom beregningen av de indirekte kostnadene. Drammen kommune har imidlertid innført intern husleie som inkluderer kalkulatoriske rentekostnader. Siden hele husleiebeløpet for Drammen Barnehager KF også inngår i grunnlaget for beregning av tilskudd til ikke-kommunale barnehager, blir etter rådmannens vurdering rentekostnadene i realiteten lagt til to ganger.

Ny beregning der de kalkulatoriske rentene i husleien holdes utenfor, viser at de ikke-kommunale barnehagene samlet har fått utbetalt 3,3 mill. kr for mye i 2009. Virkningene for de enkelte barnehagene varierer fra null kroner til i overkant av kr 200 000.

Det legges ikke opp til at barnehagene skal tilbakebetale for mye utbetalt tilskudd i 2009. I stedet foreslås at rådmannen gis myndighet til å inngå avtale om løsning på bakgrunn av at tilskuddet til ikke-kommunale barnehager i 2009 og 2010 ses under ett. Resultatet av avtalen rapporteres i 1. tertialrapport 2010.

Budsjetteknisk foreslås at for mye utbetalt tilskudd i 2009 trekkes ut av programområdets ramme, og balanseføres som forskudd på neste års budsjett i regnskapet.

02 Oppvekst

Programområdet viser pr. august et merforbruk på 1,8 mill. kr i forhold til periodisert budsjett. Programområdet ble tilført 10,5 mill. kr¹ i forbindelse med 1. tertialrapport 2009. Til tross for budsjettstyrkingen signaliseres et merforbruk i størrelse 2,4 mill. kr ved årets utgang. For barnevern vil kostnader til tiltak fortsatt gi en underdekning, som er beregnet til 1,1 mill. kr ved årets utgang. For habilitering har det vært en vekst i brukergruppen utover budsjett. Det gir en forventet kostnadsoverskridelse på 1,3 mill. kr i 2009. Det ligger ikke an til at noen av de nye brukerne vil utløse tilskudd til ressurskrevende tjenester i 2009. Rådmannen foreslår derfor at programområdet styrkes med 2,4 mill. kr, og forutsetter da at det oppnås budsjettbalanse ved årets slutt.

---

¹ Inkl. reserveavsetning på 2,0 mill. kr som bystyret øremerket til programområde 02 Oppvekst ved behandlingen av 1. tertialrapport 2009.

Senter for oppvekst ilegges bot av fylkesmannen for overskridelse av tidsfristene i barnevernsloven. Årsaken til dette er etterslep fra 2008 da det var økning i antall meldinger og barnevernet ikke hadde en bemanning tilpasset behovet. Pr. 1.10.2009 greier bemanningen i barnevernet å saksbehandle innkomne meldinger fortløpende, og i den forbindelse reduseres avvik.

03 Samfunnssikkerhet

Programområdet viser pr. august et forbruk i samsvar med periodisert budsjett. DRBV fikk økt tilskuddet med 0,96 mill. kr i 1.tertialrapport og det forventes at programområdet vil være i budsjettmessig balanse ved årets slutt.

04 Byutvikling

Programområdet viser pr. august et merforbruk på omlag 0,5 mill. kr i forhold til periodisert budsjett. Hovedforklaringen er lavere inntekter på byggesak enn budsjettet. Det er satt i gang tiltak slik at programområdet forventes å gå i budsjettmessig balanse ved årets slutt.

05 Helse

Programområdet viser pr. august et mindreforbruk på 0,3 mill. kr i forhold til periodisert budsjett. Det forutsettes budsjettbalanse ved årets slutt.

06 Kultur (inkl. idrett og naturforvaltning/landbruk)

Programområdet viser pr. august et negativt avvik på 2,0 mill. kr i forhold til periodisert budsjett. Gjennom rammeøkning på 2,0 mill. kr i 1. tertialrapport ble budsjetttrammen for Kulturvirksomheten styrket, og synes nå å gå mot budsjettbalanse. Prognosen for Vei, Natur og Idretts (VNI) andel av programområdet synes imidlertid å kunne gå mot et merforbruk Usikkerheten er særlig knyttet til mindreinntekter fra Landfalltjernveien og Spiralen. Som følge av årets dårlige sommervær har trafikken vært vesentlig svakere enn normalt. VNI vurderer ulike innsparingstiltak, bl.a. kan redusert løypekjøring før jul være et alternativ. Rådmannen vil forøvrig legge opp til at VNI gis anledning til å se virksomhetens rammer innenfor programområdene 06 Kultur og 11 Samferdsel under ett, da dette kan gi noe bedre fleksibilitet. Rådmannen vil også foreslå dette i økonomiplan 2010-2013.

Seilerorganisasjonen NSTA – medlemskap

Kommunen har siden 2005 vært medlem av Norwegian Sail Training Association (NSTA). Medlemskapet var en forutsetning for å søke om å bli vertshavn for Tall Ships' Races. Spørsmålet om heving av høyspentlinja / legging av kabel under Svelvikstrømmen er fortsatt uløst. Å være vertshavn innebærer en betydelig kostnad og økonomisk risiko. Søknadsfristen er fire år. Et slikt arrangement kan derfor ikke inngå i feiringen av byens 200-årsjubileum. Medlemskap forutsetter at kommunen har en aktiv ambisjon om å bli vertshavn. Rådmannen anbefaler at medlemskapet utvikles.

07 Ledelse, organisasjon, styring

Programområdet viser pr. august et mindreforbruk på vel 2,1 mill. kr i forhold til periodisert budsjett. Hovedforklaringen til mindreforbruket er merinntekter fra sykkelønnsrefusjoner på 1,2 mill. kr og salgsinntekter på 0,7 mill. kr mer enn forutsatt i budsjettet. Programområdet forventes å komme ut i balanse ved årsslutt.

08 Kompetanse, markedsføring og næring

Programområdet viser pr. august et regnskap tilnærmet i balanse målt mot periodisert budsjett. Det forventes at programområdet vil gå i budsjettmessig balanse ved årets slutt.

09 Pleie og omsorg

Programområdet viser pr. august et merforbruk på 5,8 mill. kr i forhold til periodisert budsjett, tilsvarende en forbruksprosent på 101,2%. Merforbruket skyldes bla. en underliggende brukervekst. som gjenspeiles i økte lønnsutgifter. Det arbeides kontinuerlig med effektiviseringstiltak og holdes en stram styring i virksomhetene. Det arbeides mot budsjettbalanse, men budsjettstatus indikerer en risiko for et merforbruk i størrelse 1 % av nettobudsjettet ved årets utgang.

I statsbudsjettet for 2010 er det varslet en innstramming av ordningen til ressurskrevende tjenester, og den foreslåtte innsparingen får budsjettvirkning allerede inneværende år. Dette skyldes at kommunesektoren følger et annet regnskapsprinsipp enn staten, da midlene som utbetales over neste års statsbudsjettet skal inntektsføres i kommuneregnskapene allerede i 2009. Endringene består i at innslagspunktet øker med mer enn deflatoren (fra 835 000 til 865 000), samtidig som kompensasjonsgraden reduseres fra 85% til 80%. Drammen kommune ville i rapporteringen for 2008 fått en mindreinntekt på ca. 2 mill. kr med de nye forutsetningene.

10 Politisk styring

Programområdet viser pr. august et resultat i samsvar med periodisert budsjett. Det forventes at denne situasjonen holder seg ut året. Vi gjør imidlertid oppmerksom på at regnskapsstatus for høstens stortingsvalg ennå ikke foreligger.

Programområdet foreslås styrket med et engangsbeløp på 0,3 mill. til rekruttering av ny rådmann.

11 Samferdsel og fellesarealer

Programområdet har pr. august et negativt avvik på 5,0 mill. kr i forhold til periodisert budsjett. Dette skyldes blant annet et merforbruk på 3,3 mill. kr for vinterdriften. Brøyteopplegget følger definerte standarder, og flere snøfall enn forutsatt har bidratt til merforbruket. Rådmannen foreslår at programområdet kompenseres for merutgiftene til vinterdrift. Utgiftsbesparende tiltak er igangsatt, men forutsatt en normal forvinter påregnes likevel merforbruk for programområdet på årsbasis og kunne bli opp mot 1,5 mill. kr.

12 Grunnskoleopplæring

Programområdet viser pr. august et mindreforbruk på 2,6 mill. kr i forhold til periodisert budsjett. De totale lønnsutgiftene sett i sammenheng med sykkelønnsrefusjonene viser positivt avvik på 3,1 mill. kr.

SFO-budsjettet viser pr. august 0,5 mill. kr lavere oppholdsbetaling enn periodisert budsjett. Dette forbedrer seg til 0,3 mill. i mindreinntekt per september. Oppholdsbetalingen per august er 17,1 mill. Dette er 1,3 mill. høyere enn samme periode i 2008. Antall barn er fremdeles noe lavere enn samme periode 2008, men differansen er kun 26 barn. Tidligere i år har avviket vært større.

Det forventes at programområdet vil holde tildelt budsjetttramme ved årets slutt.

13 Sosiale tjenester

Programområdet viser pr. august et mindreforbruk på 1,5 mill. kr i forhold til periodisert budsjett. Introduksjonssenteret har negativt avvik, mens Senter for rusforebygging og Sosialsenteret viser mindreforbruk. Programområdet har økonomiske utfordringer, men iverksetter tiltak for å kompensere for dette slik at tildelt budsjettramme kan overholdes.

Introduksjonssenteret får reduserte inntekter grunnet endringer i tilskuddsordningen for opplæring i norsk og samfunnsfag. Virksomheten har igangsatt ulike tiltak for å få et resultat ved årets slutt som er i samsvar med tildelt budsjettramme.

Virksomheten skal bosette 67 personer i 2009, og så langt i år er 57 bosatt. I tillegg er det bosatt 14 personer som har fått familiejenforening med herboende. Det er bosatt 8 enslig mindreårige hittil i år.

Pr. utgangen av august viser regnskapet for økonomisk sosialhjelp et mindreforbruk på 0,3 mill kr i forhold til periodisert budsjett. Dette er en forbedring fra sist periode på 0,6 mill. Sosialhjelpsutgiftene er fortsatt litt høyere pr august 2009 enn for tilsvarende periode i 2008 (en økning på ca 5 %). Antall klienter med utbetaling hittil i år er 1519, og for tilsvarende periode i 2008 var det 1406 klienter (en økning på ca 8%).

Programområdet har økonomiske utfordringer, men iverksetter tiltak for å kompensere for dette slik at tildelt budsjettramme kan overholdes.

Drammen kommunes andel av driftsutgifter til NAV for 2009

NAV Drammen er under etablering, og kontoret vil etter planen åpne 9. februar 2010. I investeringsbudsjettet for 2009 er det avsatt 1,5 mill. kr til kommunens andel investeringer i NAV-bygget i form av inventar og utstyr, IKT-utstyr, AV-utstyr, informasjonstavler og sikkerhetssystemer. Ytterligere investeringsbehov i størrelse 2,0 mill. kr vurderes i forbindelse med økonomiplan 2010-2013.

Drammen kommune er også pliktig til å dekke andel av driftsutgifter for NAV Drammen i 2009. Dette gjelder utgifter til NAV-leder og avdelingsledere, prosjektledelse, konsulentbistand fra Drammen Eiendom KF samt kompetansebygging av de ansatte. Kommunens andel av utgiftene for 2009 er beregnet til ca. 1,9 mill. kr, og rådmannen foreslår at programområdet styrkes med tilsvarende beløp.

Anmodning om økt mottak av flyktninger

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI) har i brev av 23. september 2009 anmodet om at Drammen kommune bosetter 120 flyktninger i 2010, hvorav 20 er enslige mindreårige flyktninger. Familiejenforente kommer i tillegg. Bakgrunnen for anmodningen er det økte bosettingsbehovet i 2010. Rådmannen vil komme tilbake til saken i forbindelse med Økonomiplan 2010-2013.

14 Vann og avløp

Programområdet viser pr. utgangen av august et mindreforbruk på 5,9 mill. kr i forhold til periodisert budsjett. Mindreforbruket kan i hovedsak forklares av høyere inntekter enn budsjettet fra årsgebyrene. Det forventes at programområdet også på årsbasis vil få et bedre resultat enn budsjettet. Dette kan resultere i mindre bruk av VA-fondene enn forutsatt i revidert årsbudsjett.

Kapittel 4

Revidert investeringsbudsjett 2009

Investeringsbudsjettet for Drammen kommune fordeler seg i hovedsak mellom Drammen bykasse og Drammen Eiendom KF. I tillegg bevilges enkelte investeringsmidler direkte i budsjettene for de øvrige kommunale foretakene. I det etterfølgende gis en kortfattet omtale av status innenfor de to investeringsbudsjettene, samtidig som det foreslås enkelte budsjettjusteringer.

Drammen kommune har gjennom mange år har fulgt en praksis der investeringsprosjektene først og fremst styres i forhold til den totale prosjektrammen, og i mindre grad i forhold til forbruket det enkelte regnskapsår. Dette er også hensyntatt i bystyrets budsjettvedtak om at ubrukte bevilgninger i investeringsbudsjettet overføres til bruk i senere budsjettår. Rådmannen er av den oppfatning at kommunens praksis stort sett har gitt tilfredsstillende styring med investeringsprosjektene.

Tilsvarende forhold ble imidlertid påpekt av Buskerud Kommunerevisjon IKS i revisjonsberetningen for 2008. Til sammen hadde bykassen og Drammen Eiendom KF ubrukte investeringsbevilgninger på 314 mill. kr ved utgangen av 2008. Det må påregnes at det også pr. utgangen av 2009 vil være forholdsvis store ubrukte bevilgninger i investeringsbudsjettene. Rådmannen finner det lite hensiktsmessig å foreslå inndragning av ubrukte investeringsmidler som så må bevilges på nytt i 2010. I samråd med revisjonen foreslår derfor rådmannen at bystyret i forbindelse med behandlingen av 2. tertialrapport 2009 opprettholder forutsetningen om at ubrukte bevilgninger overføres, men at det fastsettes en øvre grense på 400 mill. kr for overføring til budsjettåret 2010.

4.1 Drammen bykasses investeringsbudsjett

Bykassen har for 2009 en brutto investeringsramme på 299,4 mill. kr inkl. styrking i forbindelse med Regjeringens krisepakke og 1. tertialrapport 2009. Av denne bevilgningsrammen gjelder 129,9 mill. kr investeringer innenfor programområde 14 Vann og avløp. Det er i tillegg overført 129,0 mill. kr i ubrukte bevilgninger fra 2008, slik at disponibel investeringsramme i bykassen er 428,4 mill. kr i år. I tillegg nevnes at det innenfor bykassens investeringsbudsjett bevilget 75 mill. kr til utvidelse av kommunens ansvarlige lån til Energiselskapet Buskerud AS.

Pr. utgangen av 2. Tertial 2009 er det regnskapsført 158,9 mill. kr i investeringsutgifter. Til sammenligning var det påløpt 116,3 mill. kr i samme periode i fjor. De største investeringsprosjektene hittil i år er (utgiftsført beløp pr. 31.08.09):

• Diverse VA-prosjekter	47,2 mill. kr
• Rehabilitering Solumstrand renseanlegg	37,7 mill. kr
• Diverse IKT-investeringer	19,6 mill. kr
• Fornyelse av inventar i grunnskolen	11,2 mill. kr
• Rehabilitering Bragernes kirke	10,0 mill. kr
• Rullering digitalt utstyr i grunnskolen	5,4 mill. kr
• Rehabilitering kirkebygg	5,0 mill. kr

Aksjekapital Drammen Scener AS

Bystyret vedtok 16.12.08 at det skal etableres et felles driftsselskap for de to kulturhusene Drammens Teater og Union Scene. Formell opprettelse av dette selskapet fremmes i egen sak til bystyrets oktober-møte. I samsvar med forutsetningene i denne saken foreslås at det bevilges 4,0 mill. kr i aksjekapital til det nye selskapet. Bevilgningen foreslås finansiert ved tilsvarende bruk av bykassens ubundne investeringsfond.

Fjell skole – midler til inventar og utstyr

Innenfor bevilgningen til påbygg ved Fjell skole i Drammen Eiendom KF's investeringsbudsjett er det behov å skille ut midler til inventar og utstyr i nybygget. Rammen for disse investeringene er satt til 0,5 mill. kr som foreslås overført fra Drammen Eiendom KF's investeringsbudsjett til bykassen sammen med tilsvarende andel av foretakets låneramme.

Utover dette foreslås ingen justeringer i bykassens investeringsbudsjett.

Drammen bykasses investeringsbudsjett 2009 – forslag til justeringer

Prog.	Prosjekt	Prosjektnavn	Regnskap pr. 31.08.09	Vedtatt budsjett 2009	Foreslåtte endringer	Forslag Justert budsjett 2009
12	Ny	Fjell skole - inventar og utstyr	0	0	500 000	500 000
18	Ny	Aksjekapital Drammen Scener AS	0	0	4 000 000	4 000 000
19		Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	-4 000 000	-4 000 000
19		Bruk av eksterne lån		-268 200 000	-500 000	-268 700 000
SUM					0	

4.2 Drammen Eiendom KF

Drammen Eiendom KF har for 2009 en brutto investeringsramme på 286,1 mill. kr inkl. styrkinger i forbindelse med Regjeringens krisepakke og 1. tertialrapport 2009. Det er i tillegg overført 185,3 mill. kr i ubrukte investeringsmidler fra 2008, slik at disponibel investeringsramme for 2009 er på 471,4 mill. kr.

Pr. utgangen av 2. tertial 2009 er det regnskapsført 194,4 mill. kr i investeringsutgifter i regi av Drammen Eiendom KF. De største investeringsprosjektene hittil i år er (utgiftsført pr. 31.08.09):

- Marienlyst skole 57,1 mill. kr
- Danvik skole – oppgradering 44,8 mill. kr
- Erstatningsbeløp tennishall 19,3 mill. kr
- Oppgradering skolebygg 12,8 mill. kr
- Kjøp av boliger til sosiale formål 11,8 mill. kr
- Oppgradering bygningsmassen pleie og omsorg 6,3 mill. kr
- Drammensbadet Marienlyst 5,3 mill. kr
- Skoger skole – oppgradering/ny flerbrukshall 4,9 mill. kr
- Sørbyløkka barnehage – oppgradering 4,9 mill. kr

For nærmere omtale av de enkelte prosjektene vises til pkt. 4 i Drammen Eiendom KF's tertialrapport som følger som vedlegg 2. Bortsett fra flytting av 0,5 mill.kr av rammen for utvidelse av Fjell skole til bykassen (se ovenfor), fremmes ikke forslag om budsjettjusteringer innenfor Drammen Eiendom KF's investeringsbudsjett i denne omgang.

Prog.	Prosjekt	Prosjektnavn	Regnskap pr. 31.08.09	Vedtatt budsjett 2009	Foreslåtte endringer	Forslag Justert budsjett 2009
12	Ny	Fjell skole - inventar og utstyr	5 334 518	14 000 000	-500 000	13 500 000
19		Bruk av eksterne lån		-274 700 000	500 000	-274 200 000
SUM					0	

Kapittel 5

Eierstyring 2009

Lindum Ressurs og Gjenvinning AS – avtaler om grunnleie og etterbruksfond

I økonomiplan 2009-2012 ble det på grunnlag av innspill fra Lindum Ressurs og Gjenvinning AS pekt på to tiltak som vil gi selskapet skattemessige fordeler på om lag 2 mill. kr pr. år:

- Lindum AS er pålagt å avsette årlige midler til etterdriftsfond for å sikre midler til pålagt etterdrift av deponiet i minst 30 år etter avsluttet deponering. Det foreslås at Drammen kommune overtar etterdriftsansvaret, ved at Lindum AS betaler kommunen et årlig beløp for denne tjenesten (antydningssvis i størrelse 3-4 mill. kr pr. år). Denne utgiften vil være fradragsberettiget for selskapet som dermed vil oppnå en skattemessig fordel i størrelse 1 mill. kr pr. år.
- Lindum AS har i dag en langsiktig festeavtale på eiendommen for dagens drift foregår. Det betales i dag ingen festeavgift. Selskapet foreslår at det som alternativ til dagens utbytte kan innføres en årlig arealleie på 3,0 mill. kr. Leiebeløpet vil være fradragsberettiget for selskapet, og gir en skattemessig fordel på ca. 1 mill. kr pr. år. Styret legger til grunn at eventuelt utbytte må vurderes særskilt for hvert enkelt år.

Rådmannen la til grunn at arealleien bør settes lik de senere års utbytteneivå på 5 mill. kr pr. år. Som følge av de skattemessige fordeler selskapet vil oppnå gjennom disse tiltakene, anså rådmannen at det vil være rimelig at det i tillegg til arealleien utbetales et årlig utbytte på 1,0 mill. kr, slik at samlet overføring fra Lindum AS er budsjettert med 6,0 mill. kr pr. år.

På årets generalforsamling ble vedtatt et utbytte til Drammen kommune på 1,0 mill. kr. Etter sommerferien er det forhandlet med Lindum AS om justering av festeavtalen, slik at selskapet fom. inneværende år betaler en festeavgift. Siden det er Drammen Eiendom KF som vil motta festeavgiften, deltok foretaket i forhandlingene.

Lindum AS ønsker ikke å binde seg til en høyere festeavgift enn 3,0 mill. kr pr. år, selv om en årlig avgift på 5,0 mill. kr etter Drammen Eiendom KF's vurdering må anses som rimelig for området. Det ble derfor enighet om følgende ordning:

1. Det inngås avtale om årlig festeavgift på 3,0 mill. kr pr. år
2. Lindum AS legger til rette for utbetaling av ytterligere utbytte på 2,0 mill. kr i år, slik at samlet overføring fra selskapet blir i samsvar med bystyrets forutsetninger om 6,0 mill. kr.

Budsjetteknisk er dette hensyntatt ved at 3,0 mill. kr er flyttet fra posten "Utbytte fra Lindum AS" til "Eieruttak fra Drammen Eiendom KF".

Når det gjelder spørsmålet om eventuell overføring av etterdriftsansvaret fra Lindum AS til Drammen kommune, krever dette nærmere avklaringer både av juridisk og økonomisk art. Det tas derfor sikte på å komme tilbake til dette spørsmålet i 1. tertialrapport 2010.

Dekning av akkumulert underskudd Union Scene Drift AS

Union Scene Drift AS har pr. utgangen av 2008 et akkumulert underskudd på ca. 1,4 mill. kr. Dette har medført egenkapitalen er tapt, samtidig som selskapet har hatt store likviditetsmessige problemer. Selv om Drammen kommune ikke formelt er eier i selskapet, har kommunen gjennom inngåtte avtaler i realiteten påtatt seg selskapets forpliktelser. Rådmannen foreslår at det bevilges kr 1.150.000 til delvis dekning av selskapets akkumulerte underskudd.

Drammen Drift KF – eierstrategi

I første tertialrapport 2009 ble det redegjort for at rådmannen med bakgrunn i bystyresak 89/08 har arbeidet med ajourføring av selskapets eierstrategi. I tertialrapporten ble det videre orientert om at rådmannen i samråd med Drammen Drifts styre har vurdert situasjonen for selskapet og at det til formannskapet og bystyret i september 2009 vil bli fremmet egen sak om revidert eierstrategi for foretaket. Det vises også til redegjørelse om dette i eiermøtet i formannskapet våren 2009.

Rådmannen har hatt en prosess med Drammen Drift KF med henblikk på å fremme sak om revidert eierstrategi for foretaket som skissert i 1. tertialrapport 2009. Det har i dette arbeidet fremkommet nye forhold som påvirker rammebetingelsene for foretaket, og det anses nødvendig å bruke noe lengre tid på å ajourføre ny eierstrategi for foretaket. Det legges opp til at dette arbeidet gjennomføres i løpet av 1. halvår 2010.

Drammen Kjøkken KF

Drammen Kjøkken KF's godkjente regnskap for 2008 viser et regnskapsunderskudd på ca. 1,6 mill. kr. Foretaket benytter annen regnskføring av pensjonskostnadene enn det som er vanlig for kommunens øvrige foretak som følger regnskapsloven. Aktuærberegninger som er foretatt for 2008 viser at endret regnskapspraksis kan gi betydelig reduksjon i foretakets pensjonskostnader. Rådmannen foreslår derfor at spørsmålet om overgang til regnskapslovens ordinære prinsipper vurderes nærmere i forbindelse med regnskapsavslutningen for 2009

Drammen Parkering KF

Til tross for en viss usikkerhet knyttet til nytt regulativ for parkeringsgebyr fom. 2009, synes foretakets økonomi å være under kontroll. I samsvar med forutsetningene i økonomiplan 2009-2012 legges til grunn et eieruttak fra foretaket på 14,5 mill. kr i år.

Drammensbadet KF

I 1. tertialrapport 2009 varslet Drammensbadet KF et negativt resultatavvik på 8 mill. kr. Gjennom redusert husleie ble Drammensbadet reelt styrket med ca. 6 mill. kr. Styret varsler nå at det på årsbasis vil bli et negativt resultatavvik på 2 mill. kr. Rådmannen legger ikke opp til økning i tilskuddet, og forutsetter at det styres etter det tidligere vedtatte tilskuddsnivå.

Kapittel 6 Andre forhold

6.1 Revidert reglement for bestilling, attestasjon og anvisning

I de senere år har det vært stor oppmerksomhet knyttet til verdiforvaltning i offentlig sektor. Flere korrupsjonssaker har blitt avdekket i offentlig sektor, og disse har naturlig nok fått betydelig oppmerksomhet i mediene. Staten har gjennomført en rekke tiltak for å sikre en best mulig forvaltning av fellesskapsverdier. Utvikling av regelverk og systemer for verdiforvaltning i offentlig sektor vært et satsingsområde. Kjøp av varer og tjenester utgjør en betydelig kostnad for offentlig sektor, og det er avgjørende at måten dette skjer på inngir tillit.

Drammen kommune er administrativt organisert etter en to-nivåmodell. Modellen innebærer to formaliserte ledernivåer – rådmannsnivået og virksomhetsnivået. For å sikre effektiv saksbehandling og beslutningsevne, er det nødvendig med delegering av ansvar og vedtaksmyndighet. Delegering skjer innenfor de rammer som følger av lover og forskrifter samt retningslinjer og budsjettforutsetninger gitt av overordnet nivå. Formålet med delegering er å fremme effektiv saksbehandling og beslutningsevne ved å fordele vedtaksmyndighet til optimalt beslutningsnivå under hensyn til behov for reell politisk styring og kontroll, effektiv ressursutnyttelse og rettssikkerhet. All delegert myndighet skal utøves i samsvar med saksbehandlingsregler som følger av lover, forskrifter og god forvaltningsskikk samt innenfor plan- og budsjettammer som er fastsatt av bystyret. Det er en målsetting at avgjørelser treffes på lavest mulig nivå i organisasjonen.

Bystyret reviderte i sitt møte 09.10.07 i sak 86/07 Generelt delegeringsreglement som bl.a. omhandler rådmannens fullmakt og myndighetsområde. Rådmannen har nylig utarbeidet reglement for delegering av rådmannens myndighet. Reglementet omhandler rådmannens myndighet og videredelegering av denne myndighet internt i kommunens administrasjon. I den forbindelse er eksisterende regelverk for bestilling, attestasjon og anvisning i Drammen kommune revidert. Det er viktig at kommunen på dette området har et regelverk som er oppdatert og som er med på å gi trygghet for at administrasjonen følger opp lover, forskrifter og reglementer gitt av overordnet myndighet.

Rådmannen legger med dette ”Regelverk for bestilling, attestasjon og anvisning i Drammen kommune” datert 25.09.09 frem for bystyret til etterretning. Rådmannen har som en del av arbeidet med å revidere regelverket hatt kontakt med Nedre Buskerud Kommunerevisjon IKS. Kommunerevisjonen har hatt regelverket til vurdering og har avgitt uttalelse i forhold til dette. Nytt regelverk samt uttalelsen fra Buskerud Kommunerevisjon IKS følger som vedlegg 8.

To-nivåmodellen gjelder for kommunens basisorganisasjon. Konsernet Drammen kommune er i tillegg organisert med kommunale foretak og selskap. Kommunale foretak er en del av kommunen som juridisk enhet. For å sikre forutsigbarhet og klarhet i ansvarsforhold, kommunikasjon og oppgaveløsning er det utarbeidet retningslinjer for samhandling mellom basisorganisasjonen og de kommunale foretakene (KFene). I samsvar med disse retningslinjene, gjelder regelverk for bestilling, attestasjon og anvisning i Drammen kommune datert 25.09.09 også for de kommunale foretakene.

6.2 Vedtaksrapportering

Statusrapport for vedtak fattet i bystyret 2. halvår 2008 (f.o.m. møte 26.8.08 t.o.m. møte 16.12.08) følger som vedlegg 9 til 2. tertialrapport 2009.

Unntatt fra rapporteringen er:

- Budsjett og økonomisaker – eget rapporteringsløp, jfr. årshjulet
- Protokoll fra bystyremøtene
- Saker tatt til orientering/etterretning
- Saker i forbindelse med valget
- Fritak for verv/suppleringsvalg
- Referatsaker
- Høringsuttalelser